

випадку неповного розуміння та реконструкції неадекватної ментальної репрезентації дискурсу інтерпретатора в разі неправильного розуміння. Решту елементів (компоненти А, В, С) можна вважати ввідними, такими, що готують власне до корекції і сигналізують про проблематичне розуміння, апелюючи до попередньої репліки. Їх функціональний потенціал є значним, а тому становить перспективи для подальших досліджень.

Використана література:

1. Герасименко О.А., Вальдисоо М.Н. Естественный справочный диалог и симуляция диалога: стратегии информатора // Материалы международной конференции “Диалог 2006”. – Эл. ресурс: <http://www.dialog-21.ru/dialog2006/materials/html/GerassimenkoO.htm>.
2. Киасашвили М. Н. Семантика и прагматика вопросно-ответного единства и феномен непонимания (на материале английского языка): Дисс. ... к.ф.н. – Тбилиси, 1986.
3. Schegloff E. A. Repair after next turn: The Last Structurally Provided Defense of Intersubjectivity in Conversation // American Journal of Sociology, 1992. – Vol. 97. – № 5. – P. 1295-1345.
4. Schegloff E. A. Third turn repair // Current issues in linguistic theory, 128. Towards a social science of language, 1997. – Vol. 2. – P. 31-40.

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Christie A. Murder in Mesopotamia. A Hercule Poirot Mystery.- London: Pan Books Ltd., 1989. – 190 p.
2. Collins W. The Moonstone. – London: Penguin Popular Classics, 1994. – 464 p.
3. Dibdin M. Ratking. – London: Bos faber and faber, 1990. – 282 p.
4. Parker R.B. Promised Land. – L.: Penguin Books, 1978. – 187 p.
5. Rayner C. Clinical Judgements. – L.: Michael Joseph, 1989. – 378 p.
6. Stokes D. Innocent Voices in My Ear. – London & Sidney: Futura Macdonald & Co, 1983. – 211 p.

*Мачай Т.О.
Донецький національний
технічний університет*

ЛІНГВІСТИЧНІ ФАКТОРИ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТЕКСТУ

Текст – це повідомлення, яке може складатися з одного чи ряду висловлень, об'єднаних різними типами лексичного, граматичного й логічного зв'язку, і яке має модальний характер та прагматичну установку. Як літературно відпрацьований продукт, текст становить структурно-сміслову єдність з властивими для нього ритміко-інтонаційними факторами [1, 21]. Як комунікативна одиниця він повинен відповідати вимогам цілісності, зв'язності, завершеності. Цілісність, завершеність тексту постає насамперед у тематичній єдності й тема-рематичних виявах, як це буде показано нижче. Цільність має психолінгвістичну природу, адже вона не співвідносна безпосередньо з лінгвістичними категоріями й одиницями. Суть феномена цілісності полягає не стільки в єдності комунікативної інтенції мовця, скільки в ієрархічній організації планів мовленнєвого висловлення, яке сприймається реципієнтом. Цілісний текст характеризується ієрархією смислових предикатів, а модель смислової предикації дозволяє виявити центральні й периферійні смислові компоненти тексту.

Основою будь-якого усного чи писемного повідомлення є тематична інформація. Тема як особливий екстралінгвальний фактор, змістове ядро тексту, організує повідомлення й визначає структуру тексту. Саме теми “склеюють” текст. Розрізняють теми цілого повідомлення, групи речень і навіть одного речення. У висловленні, в кожному конкретному тексті відбувається рух теми з речення в речення. Цей рух не є випадковим.

Розподіл тем за реченнями має суттєве значення для створення семантичної єдності висловлення, тексту, опорними елементами в розгортанні яких є “рематичні” складники [1, 17]. Якщо тема – це частина речення, що поєднує його за змістом і структурою з попереднім контекстом, то рема (R) – ядро змісту речення, що безпосередньо реалізує мету акту комунікації й поєднує речення з подальшим контекстом. Акт комунікації є актом предикації.

Змістовна завершеність висловлення, тексту відображається в їх смисловій організації і структурній оформленості. У кожному окремому висловленні діють свої закономірності поєднання елементарних смислових і структурних утворень. Деякі дослідники [2], розглядаючи текст “як такий, що впливає з іншого тексту, доповнює, розвиває його, розпочинає третій тощо, вважають найбільш універсальним типом об’єднання цих суджень у цілісний текст повтор логічного суб’єкта й логічного предиката за двома можливими схемами:

паралельний зв’язок:

В ряді мов ...;

В багатьох мовах...;

В єднанні з російським народом...

Ланцюговий зв’язок суб’єкта і предиката:

Фізика – це наука. Наука повинна спиратися на діалектичний метод. Спіратися на діалектичний метод – означає...

Для характеристики обертального руху, крім кутової швидкості, вводять поняття лінійної швидкості. Лінійною швидкістю називають швидкість, з якою точка рухається по колу.

Ланцюг пов’язаних між собою суджень розкриває основну думку, зміст тексту через взаємодію предикатів кожного окремого судження. За цих умов у тексті встановлюється певна ієрархічна залежність предикатів: одні з них виступають як головні (предикати першого порядку), другі – додаткові до перших (предикати другого порядку), треті – як додаткові до других (предикати третього порядку) [3].

Саме через систему послідовних предикатів-доповнювачів розкривається предмет висловлення і забезпечується смислова єдність тексту.

Для ілюстрації наведемо схему ієрархії предикатів у тексті-доказу, де стрілками позначимо спрямування залежностей.

Установимо зв’язок між значеннями швидкостей v та v' і тією ж матеріальною точкою в двох різних системах відліку K і K' . Якщо за час dt матеріальна точка змістилася відносно системи відліку K' на величину ds , а система K перемістилася відносно системи K' на dS , то з правила векторного додавання впливає, що зміщення матеріальної точки відносно системи K' буде $ds' = ds + dS$. Розділивши обидві частини цього рівняння на інтервал часу dt і позначивши швидкість системи K відносно K' через v , знайдемо $v' = v + V$. Формула, що пов’язує швидкості тієї самої матеріальної частинки в різних системах відліку, називається правилом додавання швидкостей.